

روهظ؛ لیوأت (ج)

- میرک نآرق رد ی عوضوم لصا تام اطن •

نآرق رد ی عوضوم لصا تاماظن میری

رگی دیاج زا ار رضانع همه، دش رارقرب هیآ نیارد [1] ی عوضوم لصا ماطن کی یتقو هک دوش یم «**هربقا**» تقو نآ، نینموملاریما دش «**ناسنالا لتق**» یتقو. میهدب قیبطت میه اوخب میروایب دنک یم توافت همه «**هرفکا ام**».

ضرق یلبق ره اظ ماطن زا هک یطابترا هن اما، دینطبترم مه هب همه، یلیوات دیدج یاضف رد یضعب. دننک یم یراذگاج ار شا هناد هناد میسرپب ماما زا رگا هک شدوخ اب بسانم یزیچ. میریگب یم یراذگاج. دننک یم رارقرب ار ماطن نامه ترضح. دینیب یم تسه مه رت لصفم هک یلیوات تایاور [2] دشاب لخادت هک نیارد، دوش یم انعم، شدوخ بسانم دیدج ماطن رد؛ دننک.

تاروهظ «» = تاماظن

سونام نآ اب ماع فرع هک ار هچ ره، تسا فل تخم یاه ماطن انعم زا رثکا رد طفل لامعتسا هک اچنآ زا نهذ رد امش رگا اما. دراذگ یم نآ رب ی فرع روهظ مسا - ار شا ه عوضوم لوصا و شا هیلوا رضانع نآ - تسا دی شروخ ییوگ یم، یسونأم الاح ات امش دیتفگ وا هب؛ دیرک ضوع ار لوصا یدابم، ماع فرع نیمه کی رد دیرب ار وا ینهذ یدابم رگا. ادخ ربمغی پی نعی دی شروخ دعب هب الاح زا. درک عولط هک تسا نیاروهظ لایا عجری، لیوات لای نعی. دوش یم ضوع مه روهظ، رگی د ماطن.

زا یضعب. ماع فرع نهذ سونام ی نعی روهظ زا روظنم مییوگ یم! تسا ره اظ فالخ هک لیوات دییوگ یم دییوگ یم یتقو فرع ی نعی. دراد ی فرع روهظ مییوگ یم؛ تسا فرع نهذ سونأم، هیرکف لوصا یدابم کی رد ار وا نهذ دیرب یتقو اما. یجراخ دی شروخ قیادصم هب ناشدوخ سنا رطاخ هب دنمهف یم ار نیاروهظ لایا عجری، لیوات لای نعی. دوش یم ضوع مه اه نآ دوخ یارب روهظ رگی د الاح، رگی دیاضف نینموملاریما غارس دور یم ماطن نآ رد. یجراخ رمق غارس دورب اه نآ نهذ رمق دییوگ.

تالیوات همه الا و ماع فرع نهذ رد تسانعم نآ یدابم ندوب سونأم مدع، شنندوب لیوات هجو، لیوات دنتاروهظ دیور یم اضف نآ رد یتقو تالیوات همه و دنلامعتسا.

تایضایر، هفسلف رد (Axiome: یوسنارف هب) مویسکآ ای نوناق نُب، تشادُنُب، عوضوم لصا [1] نآیور زا و دوشیم هتفریذپ ضرفشیپ لکش هب و تابثا نودب هک تسا یاهرازگ، کیزیف و قطنم فی رعت کیسالک هفسلف رد هکنانچ نآ تایهیدب ای لصا. دنوشیم جارختسا اهورازگ ریاس یهیدب ای حضاورپ هک (دوشیم هئارا نیدامن تروص هب بلغا تایضایر رد) تسا یاهرازگ، تساهدش لصا، نیاربانب، تسا شریذپ دروم، دشاب حرطم نآ دروم رد یلاؤس ای ثحب هکنیا نودب و تسا ای قطنم رد هکنانچ نآ؛ درگی رارق هدافتسا دروم اعدا ای لالدتسا یارب ییانبم ناونع هب دناوتیم آلماک موهفم هک تساهدش هتفرگ (axioma) یانوی هژاو زا هژاو نیاروهظ. تسا موسرم تایضایر

دنکیم لقتنم ار یهیدب ای حضاو، بسانم، تسرد

تسا لالدتسا یارب یغورش هطقن ای ضرفشپ، لصا، نردم قطنم رد

رایسب، نآیدنب عوضوم لصا میراد (تایضایر ای **کیزیف** رد آلومعم) یاهیرطن هک یم اگنه آلومعم اب ناوتیم ار هیرطن نآ یاههرازگ مامت هک دهیم ناشن راک نیا. دوب دهاوخ ابیز و شخب تذلل دروآ تسد هب "عوضوم لصا" یکدن رایسب دادعت نترفریذپ.

هخیرات

موس هدس) **سیدی مشرا**. دندرک شناد دراو **ینانوی** نادنم شناد، راب نیتسخن یارب ار اهه یضق و اهلصا ماجنارس ات. تساهدرک هدافتسا «هیضق» و «لصا» زا اهراب، دوخ یاهباتک رد (دالیم زا شپ یسدنه یاهه یضق و اهلصا، باتک هدزیس رد دوخ **لوصا** باتک رد (دالیم زا شپ موس هدس) **سدیلقا** تساهدرک مظنم ار.

نیتسخن، هنومن یارب. تسا هدیمن (تساوخ ~ postulate) **التسوپ** سدیلقا، ار اهلصا زایرامش هطقن و دنیب هلصاف نیرتهاتوک: تساهدش میظنت بیترت نیا هب، سدیلقا لوصا رد التسوپ «دنکیم لصو مه هب ار اهنآ هک تسایتسار طخ».

یسدیلقا هسدنه لوصا

جارختسا ریز لصا چنپ زا (**سروغاثیف هیضق** لاثم یارب) **یسدیلقا هسدنه** یایضاق مامت دنوشیم:

دزاسیم صخشیم ار درف هب برصحنم طخ کی هطقن و د ره: لوا لصا.

داد دادتما تسار طخیور تیاهن یب ات ناوتیم ار طخهراپ ره: مود لصا.

دومن مسر هریاد کی ناوتیم عاعش ناونع هب طخهراپ کی و زکرم ناونع هب هطقن کی اب: موس لصا.

دناق اب طنا لباق رگید کی اب همئاق یایاوز همه: مراهچ لصا.

P زا هچنانچ دراد دوجو M دننام طخ کی اهنت، نآ رب عقاو ریغ P هطقن و L طخ ره یازا هب: **مجنپ لصا**، تسا یزاوم L اب و درذگیم.

دنچ دیاب هک روطنامه. میراد زاین **طخ** و **هطقن** دننام میهافم هب، عوضوم لوصا نیانایب یارب نودب زین ار موهفم دنچ تسا مزال، دنوش جارختسا اههرازگ هیقب ات میریذپ تابثان و دب ار هرازگ لوصا دوشیم هدی هک روطنامه. دنیوگیم «اههدشن فیرعت» میهافم نیا هب. میریذپ فیرعت (ایدپ یکیو تیاس). دنیام نیم رطن هب یهیدب و هداس رایسب، **مجنپ** لصا زج هب، **یسدیلقا هسدنه**

هرازگ ریاس، مویسکآ دنچ شریذپ اب امش هک ییاج؛ دراد درب راک تایضایر رد رتشیب مویسکآ هژاو، خیرات کی تامویسکآ ماطن نیرتفورعم. دیزاسیم ار ناتماطن و دینکیم جاتنسا اهنآ زا ار اه هدش انشآ نآ اب هسردم رد رتشیب و رتمک ام همه هک تسا (حطسم هسدنه =) یسدیلقا هسدنه اهمویسکآ زا یکی رگا اذل. دوشیم انب اهنآ رب ماطن کی لک و دنتسه اهماطن هدولاش اهمویسکآ. میا دوخ اما. (داتفا یسدیلقا هسدنه یارب هک تسا یقافتا نیا و) دوشیم ضوع ام ماطن، مینک ضوع ار

هلاقم؟ مریذپب ار مویسکآ هک دهم هزاجا ام هب یزیچ هچ ؟تسیچ شتیهام ؟تسیچ مویسکآ (مویسکآ هرابرد)

لصا ،نیزاغآ هراگنا دودحم دادعت زا نآ شیدایی دنور هک تسا یراتخاس ی عوضوم لصا متسیس دوشیم هدنارتسگ و زاغآ یقطنم دعاوق و (نیزاغآ یاههرازگ) عوضوم

نیزاغآ یاههراگنا ؟

نودب ،نآ ینعم هک تسا نخس نادیم کی رد میهافم نآ [هدشنفیرعت ترابع زین] نیزاغآ هراگنا و هریاد ،طخ نوچ ییاههراگنا یسدیلقا هسدنه رد لاثم یارب .دوش هتشاگنا مهفلباق ،فیرعت .دنتسه هدشنفیرعت اهنآ دننام

• یفیرعت یاههراگنا :

(صخشم دعاوق قبط هک دنتسه نخس نادیم رد میهافم نآ)اهدشفیرعت ای یفیرعت هراگنا .دنشاب هدمآ تسدهب هدشنفیرعت یاههراگنا زا (فیرعت راتخاس

عوضوم لصا ؟

دودح هک یمسق هب ،تسا نخس نادیم رد یاهرازگ ترابع کی [تشادنب / نیزاغآ هرازگ ای] عوضوم لصا هتشاگنا یهیدب اهنآ یتسرد و دنشاب نخس نادیم رد یفیرعت یاههراگنا ای نیزاغآ یاههراگنا نآ .دوش

دنایسدیلقا هسدنه عوضوم لوصا ریز رد ۵ ات ۱ هرازگ لاثم یارب

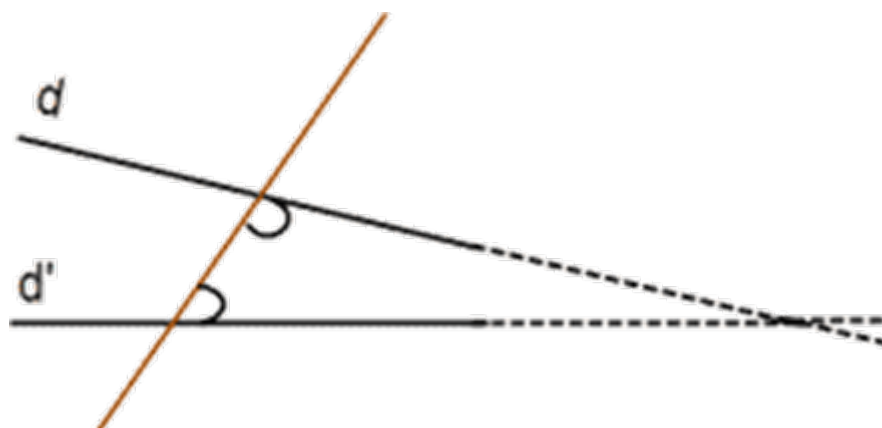
۱- دنارذگ طخ کی ناوتیم هطقنود ره زا

۲- دنارتسگ دودحمان رس ود زا ناوتیم ار طخهراپ ره

۳- درک مسر مولعم غاعش و زکرم اب ناوتیم ار هریاد کی

۴- دنربارب همئاق یاههشوگ هم

۵- رد یلخاد یاههشوگ عمج هزادنا رگا ،دنوش عطق یموس تسار طخ اب هحفص رد d' و d طخ ود رگا -۵ عمج هک یفرط نامه رد ،همادا تروص رد d' و d طخ ود هاگنآ دشاب همئاق ود زا رتمک موس طخ فرطکی ؟ .دننکیم عطق ار رگیدکی ،تسا همئاق ود زا رتمک یلخاد یاههشوگ

سدى لقا مچنپ لصا

: رارق هب نآ روهشم تروص اب مچنپ لصا زا تروص نيا

، درک مسر نآ اب يزاوم طخ کي ناوتيم رثکا دح طخ کي زا چراخ هطقن ره زا

، تسا روهشم [Playfair's axiom](#) ريف ي لپ عوضوم لصا هب ريخا تروص ، تسا زرامه

جاتن تسا دعاوق ؟

ييا ههرازگ زا ربتعم جاتن تسا ناکما هک دنتسه يدعاوق يعوضوم لصا هاگتسد رد جاتن تسا دعاوق ، دنزاسيم نکمم ار دن اضورفم هم دمقم ناوئعه هب هک

يعوضوم لصا هاگتسد ؟

:لماش يعوضوم لصا هاگتسد کي

، يزاغآ ياههراگانا دودحم دادعت ۱-

، هعوضوم لوصا ۲-

جاتن تسا دعاوق دودحم دادعت ۳-

، تسا

دعاوق ينمض روطه هب و هعوضوم لوصا ، يزاغآ ياههراگانا نايب زا دعب يسديلقا هس دنه رد ، لاثم يارب يزاغآ ياههراگانا هيآپ رب :ينعي . هتخادرپ هديمان يسديلقا هس دنه هچنآ ندنارتسگ هب ، جاتن تسا هيآپ رب ، يقطنم جاتن تسا دعاوق ندز راک :زني و ؛ [ندرک فيرعت] نتخاس ديدج ميهافم راهبريچنز ندرک جاتن تسا ديدج هيضق راهبريچنز و ، اههتشاگانا نب

هعوضوم لوصا هاگتسد رد ناهرب ؟

ره هک يمسق هب ، تسا ياهرازگ ياهترابع زا يهانتم ياهريچنز يعوضوم لصا هاگتسد رد ناهرب کي راک طسوت و هريچنز يلبق ياهترابع زا اي دشاب هاگتسد نآ عوضوم لصا کي هريچنز نيا ترابع دشاب هدمآ تسد هب هاگتسد نآ جاتن تسا دعاوق ندز

هعوضوم لوصا هاگتسد رد هيضق ؟

نآ رد يناهرب رگا طقف و رگا تسا يعوضوم لصا هاگتسد کي رد هيضق کي ياهرازگ-ترابع کي دشاب نآ رصنع نيخآ ياهرازگ-ترابع نيا هک دشاب هاگتسد

 ، تسا هيضق کي عوضوم لصا ره ، هيضق فيرعت رب انب :

هعوضوم لوصا لالقتسا ؟

لوصا زا یاہومجمریز چہ رد یوضع رگا دنیوگ لقتسم ار یعوضوم لصا هاگتسد کی یعوضوم لوصا
ہک ،ہاگتسد نآ یعوضوم لوصا زا ،ہاگتسد نآ جاتنتسا دعاوق طسوت ،دناوتب ہک دشابن نآ یعوضوم
دیآ تسد ہب ،دنتسین یعومجمریز نیارد

معوضوم لوصا هاگتسد یراگزاس ؟

ہاگتسد نآ رد ودرہ نآ ضیقن و یاہرازگ ترابع کی رگا تسا راگزاس یعوضوم لصا هاگتسد کی
دشابن ہیضق

لاثم دنج [2]

نع لصفملا نع حلصا نب لیمج نع ریمع یبأ نب دمحم نع ہیبأ نع هللا همحر میہاربإ نب یلع لاق
یذلأ مطعألا هللا مسافورح نم عطقنم نآرقلا یفرح لك و ملا :لاق هنأ عرفعج یبأ نب رباح
لاق ہیف بیرال باتكلا كلذهلوق تلق لاق باجیف ہب وعديف عمامإلا و لوسرلا هفلؤی
و نوقتملامہ انتعیشل ناتیآلاف نیقتملل یدہ مامإ هنأ ہیف كشال ع نینمؤملا ریمأ باتكلا
لاق نوقفنې مهانقررام و ععجرلا و عمئاقلا مایق و روشنلا و ثعبللا و ہب یغللاب نونمؤی نیذلأ
(۳۳ ص ؛ قره اطال قرتعلا لئاضف یقره اطال تايآلا لیوأت)نولتی نآرقلا نم مهانملاع مام

«(مالسلا هیلع) یلع ؤیالو ،معن» :لاق ؟رشبلل یركذال ېه ام و :تلق

«ةیالولا» :لاق ؟ربكلا یدحل اہنإ :تلق

اھنع رخأت نم و ،رقس نع رخأ انتیالو ىلإ مدقت نم» :لاق ؟رخأتی وأ مدقتی نأ مك نم ءاش نمل :تلق
«انتعیش هللا و مہ» :لاق نیمیال باحصأال «رقس ىلإ مدقت

نولصیال و ہدعب نم ءایصوالا و دمحم یصو لوتن مل انإ» :لاق ؟نیلصملا نم كن مل :هل تلق
«مہیلع

«نیضرعم ؤیالولا نع» :لاق ؟نیضرعم ؤركذتل نع مہل امف :تلق

(۵۲۸ ص، ۵ ج : نآرقلا ریسفت یف ناہربلا)«ةیالولا» :لاق ؟ةركذت اہنإ الك :تلق

اذا لیلال و لج و زع هللا لوق یف ع هللا دبع یبأ نع دیزی نب رباح نع رمش نب ورمع نع اعوفرما ع
ماق اذا مئاقلا وہ و ىلجت اذا راہنلا و مئاقلا مایق موی وہ و ؤمایقلا موی ىلإ سیلبإ ؤلود لاق یشغی
ةنجال یأ یرسیلل ہرسینسف لطابل یقتا و قحلا ہسفن یطعأ یقتا و یطعأ نم امأف هلوق و

ینسحلاب بذك و قحلا نع لطابلاب ینغتسا وقحلا نع ہسفن نب ینعی ینغتسا و لخب نم امأ و
نإ هلوق امأ و رانلا ینعی یرسعلل ہرسینسف ہدعب نم ع ؤمئألا و بللاط یبأ نب یلع ؤیالوب
مئاقلا وہ لاق یطلت اران مك ترذنأ ىلوالا و قرخآلل انل نإ و یدہلا وہ ایلع نأ ینعی یدہلل انیلع
ودع وہ لاق یقشألا ال اہالصیال نیعست و ؤعست و ؤائم عست فلأ لك نم لتقی وبضعلاب ماق اذا
یف قره اطال تايآلا لیوأت) .ہتعیش و ع نینمؤملا ریمأ كاذ لاق ىقتال اہبنجیس و ع دمحم لآ
(۷۸۱-۷۸۰ ص ؛ قره اطال قرتعلا لئاضف

دریگب دوخ ہب لباقتم ینعم ود ،ماطن ود رد دناوت یم ہملک کی یتح ،یعوضوم لصا تاماطن رد
رد اما تسا ہیما ینب لیبق زا توغاط تلود ینعم ہب تایاور زا یرایسب رد ہک لىل لیوات دننام
:تسا ہتفر راک ہب رتبج ہلود ینعم ہب مہ و مالسلا مہیلع ہمئا ینعم ہب مہ رجف ہروس

ديزي نب رباچ ن ع ، رمش نب ورمع ن ع ، اعوفرم دانسلاب يور : [لاق] ، يفجنل نيدلا فرش - «1» / 11587
هيلع) مئاقلا وه رجفلا رجفلا و :لج و زع هلوق» :لاق ، (مالسلا هيلع) هللا دب ع ي ب أ ن ع ، يفجعجلا
و نينمؤملا ريما عفشللا و نسحللا ىلإ نسحللا نم (مالسلا مهيلع) ةمئالا رشع لايلا و : (مالسلا
يهف ، رتبج ةلود يه رسي اذلا ليللا و :هل كيرش ال هدحو هللا وه رتولا و ، (مالسلا اهيلع) ةمطاف
(٦٥٠ ص ، 5 ج ، نأرقلا ريسفت ي ف ناهربلا) . «(مالسلا هيلع) مئاقلا ةلود ىلإ يرس